

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

5. ožujka 2024.*

„Žalba – Suradnja tijela za izvršavanje zakonodavstva – Uredba (EU) 2016/794 – Članak 49. stavak 3. i članak 50. – Zaštita osobnih podataka – Nezakonita obrada podataka – Kazneni postupak koji je protiv žalitelja pokrenut u Slovačkoj – Stručno izvješće koje je za potrebe istrage izradila Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) – Preuzimanje podataka sažaliteljevih mobilnih telefona i USB uređaja za pohranu podataka – Otkrivanje tih podataka – Neimovinska šteta – Tužba za naknadu štete – Priroda izvanugovorne odgovornosti”

U predmetu C-755/21 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije podnesene 8. prosinca 2021.,

Marián Kočner, sa stalnom adresom u Bratislavi (Slovačka), kojeg zastupaju M. Mandzák i M. Para, *advokáti*,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol), koju zastupa A. Nunzi, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Kottmanna i G. Ziegenhorna, *Rechtsanwälte*,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

koju podupiru:

Slovačka Republika, koju je zastupala S. Ondrášiková, a zatim E. V. Drugda i S. Ondrášiková, u svojstvu agenata,

intervenijent u žalbenom postupku,

Kraljevina Španjolska,

intervenijent u prvostupanjskom postupku,

SUD (veliko vijeće),

* Jezik postupka: slovački

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, L. Bay Larsen, potpredsjednik, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan, F. Biltgen, N. Piçarra i O. Spineanu-Matei (izvjestiteljica), predsjednici vijeća, S. Rodin, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, N. Wahl, I. Ziemele, J. Passer i D. Gratsias, suci,

nezavisni odvjetnik: A. Rantos,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. lipnja 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom žalbom Marián Kočner traži ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 29. rujna 2021., Kočner/Europol (T-528/20, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2021:631), kojom je taj sud odbio njegov zahtjev na temelju članka 268. UFEU-a za naknadu štete koju je on navodno pretrpio jer je Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) otkrila njegove osobne podatke i jer je Europol uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije.”

Pravni okvir

- 2 U skladu s uvodnim izjavama 23., 45., 56., 57. i 65. Uredbe (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP (SL 2016., L 135, str. 53.):

„(23) Za potrebe sprečavanja i suzbijanja kriminaliteta u okviru njegovih ciljeva nužno je da Europol ima što je moguće potpunije i ažurnije informacije. Stoga bi Europol trebao moći obrađivati podatke dobivene od država članica, [...]

[...]

(45) Radi jamstva sigurnosti osobnih podataka Europol i države članice trebali bi provesti potrebne tehničke i organizacijske mjere.

[...]

(56) Europol bi trebao podlijevati općim pravilima o ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti primjenjiv[im] na institucije [...], agencije i tijela [Europske unije], osim pravila o odgovornosti za nezakonitu obradu podataka.

(57) Pojedincu kojem je nanesena šteta zbog nezakonite obrade podataka može biti nejasno je li to posljedica djelovanja Europol ili pak države članice. Europol i država članica u kojoj se desio događaj koji je doveo do nastanka štete trebali bi stoga biti [solidarno] odgovorni.

[...]

- (65) Europol obrađuje podatke za koje je potrebna posebna zaštita s obzirom na to da uključuju osjetljive neklasificirane informacije i klasificirane informacije EU-a. Europol bi stoga trebao izraditi propise o povjerljivosti i obradi takvih informacija. Propisi o zaštiti klasificiranih informacija EU-a trebali bi biti usklađeni s Odlukom Vijeća 2013/488/EU [od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL 2013., L 274, str. 1.).]

- 3 Članak 2. te uredbe, naslovljen „Definicije”, određuje:

„Za potrebe ove Uredbe:

[...]

- (h) ‚osobni podaci’ znači sve informacije koje se odnose na ispitanika;

- (i) ‚ispitanik’ znači fizička osoba koja je identificirana ili koja se može identificirati, pri čemu [‚osoba koja se može identificirati[’] jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, posebice uz pomoć identifikatora kao što je ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, internetski identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet te osobe;

[...]

- (k) ‚obrada’ znači bilo koji postupak ili skup postupaka koji se provode nad osobnim podacima ili skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim sredstvima ili ne, kao što je prikupljanje, bilježenje, organiziranje, strukturiranje, pohrana, prilagođavanje ili mijenjanje, preuzimanje, obavljanje uvida, uporaba, otkrivanje prijenosom, širenje ili stavljanje naraspologanje na drugi način, usklađivanje ili kombiniranje, ograničavanje, brisanje ili uništavanje;

[...]”

- 4 Članak 3. navedene uredbe, naslovljen „Ciljevi”, u stavku 1. određuje:

„Europol podupire i jača djelovanje nadležnih tijela država članica i uzajamnu suradnju u sprečavanju i suzbijanju teškog kriminaliteta koji pogađa dvije ili više država članica, terorizma i oblika kriminaliteta koji utječu na zajednički interes obuhvaćen politikom Unije [...]

- 5 Članak 17. iste uredbe, naslovljen „Izvori informacija”, u stavku 1. određuje:

„Europol obrađuje isključivo informacije dobivene od:

- (a) država članica u skladu s njihovim nacionalnim pravom i člankom 7.;

[...]”

- 6 Članak 18. Uredbe 2016/794, naslovljen „Svrhe aktivnosti obrade informacija”, u stavku 1. određuje:
- „Ako je to potrebno za postizanje njegovih ciljeva kako je utvrđeno u članku 3., Europol može obrađivati ​​informacije, uključujući osobne podatke.”
- 7 Članak 28. te uredbe, naslovljen „Opća načela zaštite podataka”, u stavku 1. određuje:
- „Osobni podaci:
- (a) obrađuju se pošteno i u skladu sa zakonom;
- (b) prikupljaju se u posebne, izričite i zakonite svrhe te ih se dalje ne obrađuje na način koji bi bio nespojiv s tim svrhama. [...]
- [...]
- (f) obrađeni su na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost osobnih podataka.”
- 8 Članak 32. navedene uredbe, naslovljen „Sigurnost obrade podataka”, u stavku 1. predviđa:
- „Europol provodi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere za zaštitu osobnih podataka od nenamjernog ili nezakonitog uništenja, nenamjernog gubitka ili neovlaštenog otkrivanja, izmjena [i pristupa] ili bilo kakvog drugog oblika neovlaštene obrade.”
- 9 Članak 38. iste uredbe, naslovljen „Odgovornost u vezi s pitanjima zaštite podataka”, u stavcima 4., 5. i 7. određuje:
- „[...]”
4. Europol je odgovoran za sukladnost s načelima navedenima u članku 28. stavku 1. točkama (a), (b) [...] i (f).
5. Odgovornost za zakonitost prijenosa podataka imaju:
- (a) država članica koja je dostavila osobne podatke Europolu;
- (b) Europol u slučaju kada osobne podatke on dostavlja državama članicama [...]
- [...]
7. Europol je odgovoran za sve radnje obrade podataka koje on izvršava [...]”
- 10 Članak 49. Uredbe 2016/794, naslovljen „Opće odredbe o odgovornosti i pravu na nadoknadu”, u stavku 3. određuje:
- „Ne dovodeći u pitanje članak 49., u slučaju [izvan]ugovorne odgovornosti, Europol u skladu s općim načelima koja su zajednička zakonima država članica nadoknađuje svu štetu koju prouzroče njegovi odjeli ili njegovo osoblje pri obavljanju svojih dužnosti.”

- 11 Članak 50. te uredbe, naslovljen „Odgovornost za nepravilnu obradu osobnih podataka i pravo na nadoknadu”, predviđa:

„1. Svaka [fizička] osoba koja je pretrpjela štetu kao posljedicu nezakonitih radnji obrade podataka ima pravo na primanje nadoknade za pretrpljenu štetu, bilo od Europolu u skladu s člankom 340. UFEU-a ili od države članice u kojoj je došlo do događaja zbog kojeg je nastala šteta, u skladu s njezinim nacionalnim pravom. [Fizička] [o]soba pokreće postupak protiv Europolu pred Sudom Europske unije ili protiv države članice pred nadležnim nacionalnim sudom te države članice.

2. Svaki spor između Europolu i država članica oko konačne odgovornosti za nadoknadu koja je dodijeljena nekoj [fizičkoj] osobi u skladu sa stavkom 1. upućuje se upravnom odboru koji donosi odluku dvotrećinskom većinom svojih članova, ne dovodeći u pitanje pravo na osporavanje te odluke u skladu s člankom 263. UFEU-a.”

Okolnosti spora

- 12 Okolnosti spora, iznesene u točkama 1. do 16. pobijane presude, za potrebe predmetnog postupka mogu se sažeti na sljedeći način.
- 13 U okviru istrage koju su slovačka tijela vodila povodom ubojstva jednog novinara i njegove zaručnice u Slovačkoj u veljači 2018., Europol je na zahtjev Národne kriminálne agentúre (Državna agencija za suzbijanje kriminaliteta, Slovačka) (u daljnjem tekstu: NAKA) pružio pomoć tim tijelima preuzimanjem podataka pohranjenih, s jedne strane, na dva mobilna telefona koja su pripadala žalitelju (u daljnjem tekstu: predmetni mobilni telefoni) i koja mu je NAKA predala 10. listopada 2018. te, s druge strane, na USB uređaju za pohranu podataka.
- 14 Europol je 21. lipnja 2019. NAKA-i dostavio konačna znanstvena izvješća u vezi s radnjama obavljenim na predmetnim mobilnim telefonima.
- 15 Prema navodima Europolu prije te dostave navedena je agencija 23. listopada 2018. NAKA-i predala tvrdi disk koji je sadržavao šifrirane podatke preuzete među ostalim i s tih mobilnih telefona, a 13. veljače 2019. Europol je te podatke predao NAKA-i.
- 16 Kao dokaz predaje tih podataka Europol je dostavio presliku zapisnika sa službenim zaglavljem NAKA-e, datiranog 23. listopada 2018., s oznakom PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018 i potpisom voditelja istražnog tima, osobe A, te presliku obrasca o primitku/predaji dokazâ, datiranog 13. veljače 2019., koji je nosio istu oznaku te su na njemu među ostalim bili popisani predmetni mobilni telefoni, a potpisali su ga dostavljač i primatelj dokaznih isprava.
- 17 Taj zapisnik od 23. listopada 2018. glasio je kako slijedi:

„Danas 23. listopada 2018. u 1.30 sati predan mi je HDD vanjski disk crne boje koji sadržava privremene rezultate Europolove istrage, vraćen na temelju odluk[a] od 8. i 10. listopada 2018. Navedeni vanjski disk osobno je donio Europolov zaposlenik B iz sjedišta Europolu u Hagu [(Nizozemska)].

Predmetni disk sadržava privremene rezultate u obliku prebacivanja i preuzimanja memorije za dokaze 1Z (samo SIM kartica), 2Z, 3Z, 4Z (samo SIM kartica), 5Z, 6Z, 7Z, 8Z, 1K, 2K.

Sadržaj navedenog HDD diska zaštićen je lozinkom koja mi je priopćena.”

- 18 Što se tiče USB uređaja za pohranu podataka, NAKA je 17. listopada 2018. zatražila pomoć Europolu među ostalim radi analize podataka sadržanih u tom uređaju.
- 19 U izvješću Europolu od 13. siječnja 2019. (u daljnjem tekstu: Europolovo izvješće), koje je NAKA-i dostavljeno 14. veljače 2019., pod naslovom „(Povijesni) kontekst ”navodi se da je „[žalitelju] od 20. lipnja 2018. određen pritvor zbog sumnje u počinjenje kaznenog djela u području financija. Njegovo se ime među ostalim izravno dovodi u vezu s, tzv. popisima pripadnika mafije’ i, Panama Papersima””.
- 20 Navodi se da su se slovačka kaznena tijela 1. travnja 2019. koristila informacijama sadržanima u predmetnim mobilnim telefonima u kaznenom postupku koji je bio pokrenut protiv žalitelja. Isto tako se ističe da je iz zapisnika slovačkih policijskih službi od 18. lipnja 2019. vidljivo da su ta tijela provela sveobuhvatnu analizu podataka sadržanih u tim telefonima.
- 21 Nadalje, navodi se da se u različitim medijskim člancima kao i na internetskim stranicama, uključujući internetske stranice Međunarodne mreže istraživačkih novinara, spominjala vrlo velika količina informacija vezanih uz žalitelja koje su među ostalim dobivene s predmetnih mobilnih telefona, te su tako stavljene na raspolaganje javnosti. Konkretno, ističe se da su se 20. i 29. svibnja 2019. u nekoliko medijskih članaka spominjali podaci s tih telefona. Isto tako, 19. svibnja 2020. na jednoj je internetskoj stranici objavljen skup dokumenata koji su se odnosili na žalitelja, i to konkretno transkripti intimnih razgovora vođenih između njega i jedne njegove prijateljice preko aplikacije za šifriranu razmjenu poruka, sadržani na navedenim telefonima. Slovački su mediji taj skup iskoristili 21. svibnja 2020.
- 22 U dopisu od 4. svibnja 2020. žalitelj je zatražio od Europolu na temelju članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794 isplatu iznosa od 100 000 eura na ime naknade neimovinske štete za koju je smatrao da je pretrpio, i to premdavije osnove, zbog kršenja prava na poštovanje privatnosti i obiteljskog života. Tvrdio je, s jedne strane, da je ta šteta nastala zbog toga što su u medijima i na internetu objavljeni njegovi osobni podaci, konkretno transkripti njegovih razgovora intimne i seksualne naravi. S druge strane, tvrdio je da je ta šteta nastala zbog uvrštavanja njegova imena na „popise pripadnika mafije”, navodno zbog Europolova izvješća, s obzirom na to da su ih mediji prenijeli nakon što su procurile informacije iz spisa u nacionalnom kaznenom postupku koji je vođen zbog ubojstva novinara i njegove zaručnice, spomenutih u točki 13. ove presude, a u spisu se nalazilo i to izvješće.
- 23 Nakon istrage koju su vodila slovačka tijela, spomenute u točki 13. ove presude, protiv žalitelja je pokrenut kazneni postupak zbog sudjelovanja u tom ubojstvu u svojstvu naručitelja.
- 24 Dana 3. rujna 2020. nadležni je slovački sud u prvostupanjskom postupku žalitelja oslobodio optužbi. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) je 15. lipnja 2021. ukinuo prvostupanjsku presudu te je predmet vratio na ponovno odlučivanje.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 25 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 18. kolovoza 2020. žalitelj je pokrenuo postupak na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a te članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794 radi naknade neimovinske štete za koju smatra da je pretrpio zbog postupanja Europolu. U okviru prvog dijela

tužbenog zahtjeva tražio je da mu se dosudi iznos od 50 000 eura na ime naknade štete koju je pretrpio zbog otkrivanja osobnih podataka s predmetnih mobilnih telefona, koji su nakon toga objavljeni na internetu te su ih prenijeli slovački mediji. Tvrdio je da su mu tim otkrivanjem osobnih podataka povrijeđeni čast i profesionalni ugled, pravo na poštovanje privatnosti i obiteljskog života te pravo na poštovanje komuniciranja, koji su zajamčeni člankom 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). U okviru drugog dijela tužbenog zahtjeva žalitelj je tražio da mu se isti iznos dosudi na ime naknade štete koju je pretrpio zbog toga što je Europol uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije”.

- 26 Opći je sud u pobijanoj presudi prije svega ispitao prigovore o postojanju zapreke vođenju postupka koje je Europol istaknuo u pogledu žaliteljeva prvog dijela tužbenog zahtjeva te je slijedom toga utvrdio da je taj dio tužbenog zahtjeva dopušten samo u dijelu u kojem se žalitelj poziva na neimovinsku štetu nastalu zbog toga je Europol navodno otkrio transkripte razgovora intimne i seksualne naravi vođenih između njega i njegove prijateljice, preuzete s predmetnih mobilnih telefona. Opći je sud u tom smislu utvrdio da, kada je riječ o razmjerima navodne štete, iako žalitelj prigovara Europolu da je otkrio veliku količinu osobnih podataka preuzetih s tih telefona, samo je otkrivanje tih transkripata bilo potkrijepljeno dokumentiranim dokazima, što nije bio slučaj s navodnim otkrivanjem „vrlo povjerljivih” fotografija, od kojih su neke otkrivale tu prijateljicu bez odjeće.
- 27 Nadalje, kada je riječ o meritumu, Opći je sud odbio tako definirani prvi dio tužbenog zahtjeva. Kao prvo, u točkama 58. do 91. pobijane presude utvrdio je da žalitelj nije pružio „dovoljno čvrst dokaz o postojanju uzročne veze” između navodne štete i pretpostavljenog postupanja Eurola. Konkretno, smatrao je da žalitelj nije dokazao da je za otkrivanje podataka sadržanih u predmetnim mobilnim telefonima odnosno transkripata razgovora vođenih između žalitelja i njegove prijateljice odgovoran Europol.
- 28 Kao drugo, u točkama 92. do 95. te presude Opći je sud smatrao da taj zaključak koji se temelji na činjenici da Europol nije odgovoran za otkrivanje predmetnih podataka ne opovrgavaju ni uvodna izjava 57., ni članak 49. stavak 3., ni članak 50. Uredbe 2016/794, na koje se žalitelj pozivao.
- 29 U tom smislu, s jedne strane, Opći je sud u točkama 93. do 95. pobijane presude ocijenio da se u članku 49. stavku 3. i članku 50. stavku 1. Uredbe 2016/794 samo precizira da, kada je riječ o izvanugovornoj odgovornosti i konkretno o odgovornosti zbog radnji nezakonite obrade podataka, Europol mora nadoknaditi svu štetu koju njegove službe ili njegovi zaposlenici uzrokuju u obavljanju svojih dužnosti, u skladu s pretpostavkama utvrđenima u članku 340. UFEU-a. Međutim, prema mišljenju Općeg suda, te pretpostavke u konkretnom slučaju nisu bile ispunjene. S druge strane, Opći je sud podsjetio na to da, iako je točno da se u uvodnoj izjavi 57. Uredbe 2016/794 u bitnome navodi da Europol i država članica u kojoj je nastala šteta zbog nezakonite obrade podataka koju je provela ta agencija ili ta država članica solidarno odgovaraju za tu štetu, ipak treba istaknuti da taj mehanizam solidarne odgovornosti nema uporište ni utemeljenje u odredbama te uredbe. Nadalje, naglasio je da, prema sudskoj praksi Suda, preambula akta Unije nema obvezujuću pravnu snagu i na nju se nije moguće pozivati kako bi se odstupilo od samih odredbi dotičnog akta. Opći je sud slijedom toga zaključio da se „uvodnom izjavom 57. Uredbe 2016/794 ne može [...] uspostaviti solidarna odgovornost Eurola u konkretnom slučaju”.
- 30 Opći je sud stoga prvi dio tužbenog zahtjeva odbio kao neosnovan, smatrajući da nije nužno ispitati jesu li ispunjene ostale pretpostavke za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije.

- 31 Kada je riječ o drugom dijelu tužbenog zahtjeva, vezanom uz naknadu štete koju je žalitelj navodno pretrpio zbog toga što je Europol uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije”, Opći je sud u točkama 102. i 105. pobijane presude utvrdio da nije dokazano da je te popise sastavila i vodila institucija Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, odnosno konkretno Europol, te da taj zaključak ne dovodi u pitanje ni uvodna izjava 57., ni članak 49. stavak 3., ni članak 50. Uredbe 2016/794, i to zbog istih razloga koji su već navedeni u točkama 92. do 95. pobijane presude i sažeti u točki 29. ove presude.
- 32 Nadalje, Opći je sud u točkama 106. do 109. pobijane presude precizirao da se, ako se pretpostavi da drugi dio tužbenog zahtjeva „treba shvatiti na način da se njime Europolu prigovara da je utjecao na promjenu kvalifikacija koje su slovački mediji koristili u odnosu na žalitelja jer on više nije bio predstavljan kao, kontroverzni poduzetnik’, već kao, pripadnik mafije’ ili kao, osoba koja se nalazi na popisima pripadnika mafije”, pokazuje da je taj dio tužbenog zahtjeva također bez osnove. U tom smislu, Opći je sud posebno utvrdio da žalitelj nije pružio nikakav dokaz o tome da su informacije koje su objavljene u slovačkim medijima potjecale iz Europolova izvješća niti dostatan dokaz o tome da postoji uzročna veza između curenja tog izvješća i činjenice da su slovački mediji od početka 2019. godine promijenili način na koji su kvalificirali žalitelja. Smatrao je da navodna vremenska podudarnost nema uporište u dokazima koje su pružili žalitelj i Europol, a iz kojih je vidljivo da su slovački mediji mnogo prije početka 2019. godine žalitelja povremeno predstavljali kao „pripadnika mafije”, čime se isključuje mogućnost da je takvo predstavljanje posljedica curenja informacija iz nacionalnog kaznenog spisa koji se odnosi na žalitelja, a koji je sadržavao navedeno izvješće.
- 33 Opći je sud stoga odbio kao neosnovan drugi dio tužbenog zahtjeva kao i tužbu u cijelosti.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka

- 34 Aktom podnesenim tajništvu Suda 8. prosinca 2021. žalitelj je podnio žalbu protiv pobijane presude.
- 35 Svojom žalbom žalitelj od Suda zahtijeva da:
- ukine pobijanu presudu;
 - vrati predmet Općem sudu na ponovno odlučivanje i
 - da se odluka o troškovima postupka donese u okviru glavnog postupka.
- 36 Europol od Suda zahtijeva da:
- odbije žalbu i
 - naloži žalitelju snošenje troškova.
- 37 Odlukom predsjednika Suda od 1. travnja 2022. Slovačkoj Republici je dopušteno da intervenira u postupak u potporu zahtjevima Europola.

O žalbi

- 38 U prilog osnovanosti svoje žalbe žalitelj ističe šest žalbenih razloga. Prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog odnose se na odbijanje prvog dijela tužbenog zahtjeva, kojim se traži naknada neimovinske štete koju je on navodno pretrpio zbog javnog otkrivanja osobnih podataka s predmetnih mobilnih telefona. Peti i šesti žalbeni razlog odnose se na odbijanje drugog dijela tužbenog zahtjeva, kojim se traži naknada neimovinske štete koju je on navodno pretrpio zbog uvrštavanja njegova imena na „popise pripadnika mafije”.

Dopuštenost prvog i petog žalbenog razloga

Argumentacija stranaka

- 39 Europol tvrdi da su prvi i peti žalbeni razlog, koji su vezani uz pogrešku koja se tiče prava koju je Opći sud navodno počinio kada je isključio solidarnu odgovornost Europola i dotične države članice za štetu pretrpljenu zbog nezakonite obrade podataka, nedopušteni jer se odnose na tužbeni razlog koji je žalitelj istaknuo pred Općim sudom nepravodobno, odnosno u stadiju podnošenja replike. Smatra da se taj sud trebao po službenoj dužnosti pozvati na nedopuštenost tog žalbenog razloga.
- 40 Žalitelj traži da se prigovor o postojanju zapreke vođenju postupka odbije.

Ocjena Suda

- 41 Iz članaka 84. stavaka 1. i 2. Poslovnika Općeg suda proizlazi da žalbene razloge koji se prvi put ističu u stadiju podnošenja replike i koji se ne temelje na pravnim ili činjeničnim okolnostima otkrivenim tijekom postupka treba proglasiti nedopuštenima. Međutim, Sud je u tom smislu već utvrdio da žalbeni razlog ili argument koji predstavlja proširenje žalbenog razloga prethodno iznesenog u tužbi treba smatrati dopuštenim (vidjeti u tom smislu presudu od 26. travnja 2007., Alcon/OHIM, C-412/05 P, EU:C:2007:252, t. 38. do 40. i navedenu sudsku praksu). Takav se žalbeni razlog stoga ne može proglasiti nedopuštenim s obrazloženjem da nije pravodobno istaknut.
- 42 U konkretnom slučaju, žalitelj je u točki 58. tužbe podnesene Općem sudu naveo da je na temelju solidarne odgovornosti predviđene u članku 49. stavku 3. i članku 50. Uredbe 2016/794 te, imajući u vidu njezinu uvodnu izjavu 57., Europol morao odgovarati za štetu koju je on pretrpio čak i ako je štetne radnje počinio zajedno sa slovačkim tijelima. U točki 24. replike žalitelj je pojasnio tu argumentaciju tvrdeći da na temelju tih odredbi, a posebno imajući u vidu spomenutu uvodnu izjavu, Europol u svakom slučaju odgovara za štetu uzrokovanu nezakonitom obradom podataka solidarno s dotičnom državom članicom.
- 43 Žalitelj se na taj način u svojoj tužbi izričito pozvao na postojanje mehanizma solidarne odgovornosti Europola koji ima utemeljenje u člancima 49. i 50. Uredbe 2016/794 u vezi s njezinom uvodnom izjavom 57., tako da je Opći sud s pravom zaključio da ta tužba otvara pitanje te solidarne odgovornosti u kontekstu ovog predmeta. Stoga treba smatrati da točka 24. replike predstavlja proširenje argumentacije koja je o tome iznesena u tužbi.

- 44 U tim okolnostima, Opći je sud s pravom proveo analizu odredbi i uvodne izjave na koje se žalitelj pozvao u okviru te argumentacije.
- 45 Prigovor o postojanju zapreke vođenju postupka koji je istaknuo Europol treba stoga odbiti.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 46 Svojim prvim žalbenim razlogom žalitelj prigovara Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točkama 94. i 95. pobijane presude odlučio da ne uzme u obzir uvodnu izjavu 57. Uredbe 2016/794 prilikom utvrđivanja odgovornosti Europola na temelju članka 50. stavka 1. te uredbe, uz obrazloženje da preambula uredbe nema obvezujuću pravnu snagu. Tvrdi da je Opći sud stoga pogriješio kada je odbio prvi dio tužbenog zahtjeva ocijenivši da se tom uvodnom izjavom ne može uspostaviti solidarna odgovornost Europola u slučaju kad je ta agencija ili dotična država članica nezakonito obrađivala podatke.
- 47 U tom smislu, žalitelj u bitnome ističe da je Opći sud smatrao da štetu mora snositi onaj koji je za nju odgovoran, dakle ili Europol ili dotična država članica, dok iz članka 49. stavka 3. i članka 50. Uredbe 2016/794 u vezi s njezinom uvodnom izjavom 57. i njezinim ciljevima proizlazi da se tom uredbom uspostavlja solidarna odgovornost Europola i države članice u kojoj je nastala šteta zbog nezakonite obrade podataka koju je provela ta agencija ili ta država članica.
- 48 Europol, koji podupire Slovačka Republika, tvrdi da prvi žalbeni razlog nije osnovan.
- 49 Ta agencija navodi da je za nastanak odgovornosti Unije na temelju članka 340. UFEU-a potrebno ispuniti niz pretpostavki, među kojima je i nezakonitost postupanja koje se stavlja na teret dotičnoj instituciji Unije. Također tvrdi da, ako nema nezakonitog postupanja jedne od tih institucija, ne može nastati odgovornost Unije, a šteta koju su uzrokovale države članice ne može povlačiti tu odgovornost. Osim toga podsjeća na to da je, kada je riječ o situacijama u kojima tijela Unije i tijela država članica zajednički djeluju, Sud posebno precizirao da u slučaju štete koju su zajedno uzrokovale Unija i država članica sud Unije može odlučivati o šteti tek nakon što nacionalni sud donese odluku o tom pitanju. Smatra da solidarna odgovornost Unije i dotične države članice u slučaju kad jedna i druga djeluju zajedno u pravilu nije priznata u okviru članka 340. drugog stavka UFEU-a, već je nužno da to zakonodavac Unije izričito odredi.
- 50 Nadalje, ona tvrdi da se članak 50. Uredbe 2016/794 ne primjenjuje na obradu podataka o kojoj je konkretno riječ zato što se on primjenjuje isključivo na obradu podataka koja se provodi u okviru Europolovih operacija i zadaća. Budući da su se navodne štetne radnje dogodile za vrijeme pohrane nacionalnog istražnog spisa, smatra da one ne predstavljaju „nezakonit[e] radnj[e] obrade podataka” u smislu tog članka, koje spadaju u područje primjene te uredbe.
- 51 Osim toga, ističe da se u članku 50. stavku 1. Uredbe 2016/794 izričito ne spominje solidarna odgovornost Europola i dotične države članice. Naime, prema toj odredbi, Europol bi bio odgovoran samo „u skladu s člankom 340. UFEU-a”, što znači da ta odgovornost može nastati samo ako su ispunjene tri pretpostavke koje proizlaze iz te odredbe. Dakle, čak i da se taj članak 50. stavak 1. u konkretnom slučaju primjenjuje, odgovornost Europola ne može nastati ako ne postoji nikakvo nezakonito postupanje s njegove strane te uzročna veza između tog postupanja i pretrpljene štete. Štoviše, ističe da Unija ne može biti dužna naknaditi štetu koja je

nastala zbog djelovanja države članice na temelju navedenog članka 50. stavka 1., s obzirom na to da se on primjenjuje samo na štetu koju zajedno prouzroče Unija i država članica, što potvrđuje i tekst članka 50. stavka 2. te uredbe.

- 52 Prema mišljenju Europol, iz uvodne izjave 57. Uredbe 2016/794 ne može se zaključiti da moglo biti drukčije. Europol smatra da pojam „solidarna odgovornost”, koji se spominje u toj uvodnoj izjavi, pretpostavlja da za istu štetu odgovara više subjekata, a ne da bi Europol mogao, kada nije bilo nikakvog nezakonitog postupanja s njegove strane, biti odgovoran za djelovanje države članice. Tvrdi da je žaliteljevo tumačenje navedene uvodne izjave u proturječju s dosegom te uredbe i tekstom njezina članka 50. Međutim, budući da preambula akta Unije nema obvezujuću pravnu snagu, smatra da se na nju nije moguće pozivati kako bi se odstupilo od jasne formulacije odredbe.

Ocjena Suda

- 53 Najprije treba ispitati uspostavlja li se člankom 50. stavkom 1. Uredbe 2016/794 sustav solidarne odgovornosti Europol i dotične države članice u slučaju nezakonite obrade podataka. U slučaju potvrdnog odgovora trebat će potom utvrditi koje su pretpostavke za nastanak te odgovornosti.

– Priroda sustava odgovornosti na temelju članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794

- 54 Prilikom tumačenja članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794, konkretno radi utvrđivanja prirode sustava odgovornosti koji se njime predviđa, treba u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda uzeti u obzir ne samo njegov tekst nego i njegov kontekst te ciljeve propisa kojeg je on dio (vidjeti u tom smislu presudu od 3. lipnja 2021., TEAM POWER EUROPE, C-784/19, EU:C:2021:427, t. 43. i navedenu sudsku praksu).
- 55 Kada je riječ o tekstu članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794, u njemu se navodi da osoba koja je oštećena zbog radnje nezakonite obrade podataka ima pravo potraživati naknadu štete koju je pretrpjela „bilo od Europol [...] ili od države članice u kojoj je došlo do događaja zbog kojeg je nastala šteta [...]”. Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 38. svojeg mišljenja, taj tekst nije nedvosmislen kada je riječ o prirodi spomenute odgovornosti. Naime, on može upućivati na to da se oštećena fizička osoba mora obratiti bilo Europolu u slučaju štete za koju je on u cijelosti ili dijelom odgovoran ili dotičnoj državi članici u slučaju štete za koju je ona u cijelosti ili dijelom odgovorna. Međutim, budući da iz navedenog teksta može također proizlaziti da se oštećena osoba može bez razlike obratiti svakom od tih subjekata – dakle, bilo Europolu bilo dotičnoj državi članici – radi naknade cjelokupne štete koju je pretrpjela zbog nezakonite obrade podataka do koje je došlo u okviru suradnje između Europol i te države članice, taj tekst ne isključuje mogućnost da se navedenom odredbom u tom smislu uspostavlja solidarna odgovornost navedenih subjekata.
- 56 Stoga treba ispitati uspostavlja li se tom odredbom, imajući u vidu cilj i kontekst članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794, sustav solidarne odgovornosti Europol i dotične države članice u slučaju kad je šteta uzrokovana nezakonitom obradom podataka do koje je došlo u okviru suradnje između Europol i te države članice u skladu s navedenom uredbom.

- 57 Prema uvodnoj izjavi 57. Uredbe 2016/794, kojom se izražava taj cilj, „[p]ojedincu kojem je nanesena šteta zbog nezakonite obrade podataka može biti nejasno je li to posljedica djelovanja Europol ili pak države članice[, pa bi] Europol i država članica u kojoj se desio događaj koji je doveo do nastanka štete trebali [...] biti [solidarno] odgovorni”.
- 58 Iz toga slijedi da je zakonodavac Unije – uzimajući u obzir situaciju u kojoj fizička osoba koja je oštećena zbog nezakonite obrade podataka ne može utvrditi je li joj šteta prouzrokovana djelovanjem Europol ili djelovanjem države članice s kojom je Europol surađivao – uspostavio sustav solidarne odgovornosti Europol i države članice u kojoj se zbio štetni događaj kako bi se toj fizičkoj osobi osigurala puna zaštita ako se nađe u takvoj situaciji.
- 59 S tim vezi valja podsjetiti na to da je, iako nema obvezujuću pravnu snagu, uvodna izjava akta Unije važna za tumačenje jer se njome može precizirati sadržaj odredbe dotičnog akta i pojasniti namjera njegova donositelja (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., Komisija/CK Telecoms UK Investments, C-376/20 P, EU:C:2023:561, t. 104. i 105. te navedenu sudsku praksu).
- 60 Naravno, na uvodnu izjavu akta Unije nije se moguće pozivati kako bi se odstupilo od samih odredbi dotičnog akta ili kako bi se te odredbe tumačilo na način koji je u očitoj suprotnosti s njihovim tekstom (vidjeti u tom smislu presude od 19. lipnja 2014., Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, t. 31. i navedenu sudsku praksu te od 16. veljače 2022., Mađarska/Parlament i Vijeće, C-156/21, EU:C:2022:97, t. 191.).
- 61 U konkretnom slučaju, međutim, uvodna izjava 57. Uredbe 2016/794 ničim ne proturječi tekstu članka 50. stavka 1. te uredbe. Naime, kao što je istaknuto u točki 55. ove presude, navedeni tekst posebno ide u prilog tumačenju da se tom odredbom uspostavlja sustav solidarne odgovornosti Europol i dotične države članice u korist fizičke osobe koja je oštećena nezakonitom obradom podataka do koje je došlo u okviru njihove suradnje.
- 62 Iz tih rezultata analize proizlazi da se člankom 50. stavkom 1. Uredbe 2016/794 u vezi s uvodnom izjavom 57. te uredbe uspostavlja, u skladu s namjerom zakonodavca Unije da djeluje u korist oštećene fizičke osobe, sustav solidarne odgovornosti Europol i dotične države članice u slučaju štete uzrokovane takvom obradom.
- 63 U prilog tom tumačenju govori i kontekst navedene odredbe, a posebno članak 49. i članak 50. stavak 2. Uredbe 2016/794.
- 64 S jedne strane, naime, člankom 49. Uredbe 2016/794 se utvrđuju, prema njegovu naslovu, opće odredbe o odgovornosti i pravu na nadoknadu. S druge strane, iz naslova članka 50. te uredbe vidljivo je da on konkretno uređuje odgovornost zbog neodgovarajuće obrade podataka i pravo na nadoknadu koje iz nje proistječe. Odstupajuća priroda navedenog članka 50. u odnosu na opća načela izvanugovorne odgovornosti Unije posebno se naglašava u članku 49. stavku 3. navedene uredbe u vezi s njezinom uvodnom izjavom 56.
- 65 Na temelju potonje odredbe, kada je riječ o izvanugovornoj odgovornosti, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica Europol nadoknađuje svu štetu koju uzrokuju njegove službe ili njegovi zaposlenici u obavljanju svojih dužnosti. Međutim, to se pravilo utvrđuje „[n]e dovodeći u pitanje članak 49. ”Uredbe 2016/794.

- 66 S tim u vezi treba napomenuti da je upućivanje na „članak 49. ”u formulaciji članka 49. stavka 3. te uredbe očita omaška u pisanju. Naime, to upućivanje ne bi imalo smisla ako bi se odnosilo na članak u kojem je ono sadržano. Dakle, budući da se člankom 50. te uredbe uspostavlja sustav izuzeća u odnosu na opća pravila o izvanugovornoj odgovornosti Unije iz navedenog članka 49. stavka 3., potonju odredbu treba tumačiti, u uvodnom dijelu u kojemu se spominje izraz „[n]e dovodeći u pitanje”, na način da se odnosi na taj članak 50.
- 67 Uvodna izjava 56. Uredbe 2016/794 potvrđuje tumačenje utvrđeno u prethodnoj točki jer se u njoj navodi da bi „Europol [...] trebao podlijevati općim pravilima o ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti primjenjiv[im] na institucije Unije, agencije i tijela, osim pravila o odgovornosti za nezakonitu obradu podataka”.
- 68 Iz navedenog slijedi da je cilj članka 50. Uredbe 2016/794 uspostavljanje posebnog sustava izvanugovorne odgovornosti kada je riječ o radnjama nezakonite obrade podataka, čime se odstupa od općeg sustava odgovornosti predviđenog tom uredbom.
- 69 S druge strane, iz članka 50. stavka 2. Uredbe 2016/794 vidljivo je da preispitivanje – pred Sudom Europske unije ili pred nadležnim nacionalnim sudom – odgovornosti Europolu i dotične države članice za nezakonitu obradu podataka do koje je došlo u okviru njihove suradnje predstavlja samo prvu od dviju fazamehanizma odgovornosti predviđenog u članku 50. te uredbe. Naime, prema njezinu članku 50. stavku 2., druga faza tog mehanizma podrazumijeva utvrđivanje „konačne odgovornosti” Europolu i/ili dotične države članice za naknadu štete koja se fizičkoj osobi priznaje u skladu s člankom 50. stavkom 1. te uredbe, tako da upravno vijeće Europolu može odlučivati o svim sporovima između Europolu i država članica o tom pitanju, pri čemu se ne dovodi u pitanje pravo na podnošenje tužbe protiv njegove odluke pred Sudom Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a.
- 70 Međutim, mogućnost predviđena u članku 50. stavku 2. Uredbe 2016/794 da se u okviru te druge faze od upravnog vijeća Europolu zatraži utvrđivanje „konačne odgovornosti” subjekta koji je odgovoran za nezakonito postupanje kojim je uzrokovana šteta, ili čak dio odgovornosti svakog od subjekata u slučaju stjecaja nezakonitih postupanja, ne bi imala smisla u slučaju nepostojanja solidarne odgovornosti tih subjekata.
- 71 Imajući u vidu navedeno, valja zaključiti da se člankom 50. Uredbe 2016/794 u vezi s člankom 49. stavkom 3. te uvodnim izjavama 56. i 57. te uredbe uspostavlja sustav solidarne odgovornosti Europolu i države članice u kojoj se dogodila šteta zbog nezakonite obrade podataka do koje je došlo u okviru njihove suradnje na temelju navedene uredbe.
- 72 Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 51. svojeg mišljenja, taj sustav solidarne odgovornosti nije nepoznat u pravu Unije koje uređuje područje obrade podataka. Tako se u članku 82. stavku 4. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119, str. 1. i ispravci SL 2018., L 127, str. 2. i SL 2021., L 74, str. 35.) predviđa takva odgovornost u slučaju kad je više osoba odgovorno za obradu podataka.

– *Pretpostavke za nastanak odgovornosti na temelju članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794*

- 73 U skladu s pretpostavkama koje proizlaze iz članka 340. UFEU-a, na koji članak 50. stavak 1. Uredbe 2016/794 upućuje u slučaju kad oštećena osoba podnosi tužbu protiv Europolu, izvanugovorna odgovornost Unije na temelju tog članka 340. pretpostavlja ispunjavanje niza pretpostavki, a to su nezakonitost postupanja koje se stavlja na teret dotičnoj instituciji, tijelu, uredu ili agenciji Unije, stvarni nastanak štete i postojanje uzročne veze između tog postupanja i navodne štete (vidjeti u tom smislu presudu od 16. prosinca 2020., Vijeće/K. Chrysostomides & Co. i dr., C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P i C-604/18 P, EU:C:2020:1028, t. 79. i 80. te navedenu sudsku praksu).
- 74 U specifičnom kontekstu Uredbe 2016/794, iz teksta članka 50. stavka 1. te uredbe razvidno je da fizička osoba koja namjerava potraživati pravo na nadoknadu na temelju te odredbe, bilo od Europolu ili od države članice koju optužuje, mora dokazati postojanje „nezakonit[e] radnj[e] obrade podataka”, postojanje „štete” i postojanje uzročne veze između te radnje i te štete. Dakle, s gledišta prve od pretpostavki na koje se podsjeća u prethodnoj točki, ta osoba mora samo dokazati da se nezakonita obrada podataka dogodila u okviru suradnje na temelju navedene uredbe u koju su bili uključeni Europol i određena država članica.
- 75 Kao što je istaknuto u točkama 57. i 58. ove presude, cilj članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794 jest – u skladu s njezinom uvodnom izjavom 57. – odgovoriti na poteškoće s kojima se dotična fizička osoba može susresti prilikom utvrđivanja je li šteta zbog nezakonite obrade podataka do koje je došlo u okviru takve suradnje nastala kao posljedica djelovanja Europolu ili dotične države članice.
- 76 Međutim, pod cijenu gubljenja korisnog učinka navedenog članka 50. stavka 1. u vezi s tom uvodnom izjavom 57., od te se osobe ne može tražiti da dokaže tko je – Europol ili dotična država članica – odgovoran za tu štetu ili da pred sudom tuži oba subjekta radi ostvarivanja naknade cjelokupne štete.
- 77 U vezi s potonjim valja istaknuti da članak 50. stavak 1. Uredbe 2016/794 ne određuje da dotična fizička osoba može tužiti oba subjekta koji su potencijalno odgovorni za nezakonitu obradu podataka pred istim sudom, s obzirom na to da navedena odredba obvezuje tu osobu da podnese tužbu protiv Europolu pred Sudom Europske unije ili tužbu protiv države članice pred njezinim nadležnim sudom.
- 78 Dakle, prije svega, iako dotična država članica i Europol imaju mogućnost intervenirati u postupak pred Općim sudom ili pred sudom te države članice, ne može se isključiti mogućnost da je ta osoba prisiljena pokrenuti postupak ako nema jednog od tih subjekata. Nadalje, u svakom slučaju, ako su oba subjekta uključena u postupak pred nadležnim sudom, iz prethodne točke proizlazi da se u okviru postupka koji je u tijeku može tražiti samo odgovornost jednog od njih, što može naštetiti utvrđivanju činjenica. Konačno, postupci koje je dotična osoba pokrenula protiv Europolu pred Općim sudom odnosno protiv dotične države članice pred njezinim sudovima mogli bi rezultirati istim zaključkom tih dvaju sudova u smislu nepostojanja odgovornosti svakog od tih tuženih subjekata, ako ta osoba nije u dovoljnoj mjeri dokazala njihovu odgovornost za navodnu štetu.
- 79 Upravo kako bi se uzele u obzir te poteškoće u pogledu dokazivanja, zakonodavac Unije je u članku 50. Uredbe 2016/794 u slučaju naknadeštete uzrokovane nezakonitom obradom podataka predvidio mehanizam odgovornosti u dvije faze koji, s jedne strane, dotičnu fizičku osobu oslobađa obveze utvrđivanja identiteta subjekta čije je postupanje uzrokovalo navodnu štetu i, s

druge strane, predviđa da nakon što ta osoba ishodi naknadu štete, o „konačnoj odgovornosti” za tu štetu treba po potrebi konačno odlučiti u okviru postupka pred upravnim vijećem Europolu u kojem sudjeluju samo Europol i dotična država članica.

- 80 Prema tome, članak 50. stavak 1. Uredbe 2016/794 u vezi s uvodnom izjavom 57. te uredbe treba tumačiti na način da dotičnoj fizičkoj osobi koja je dokazala postojanje nezakonite obrade podataka do koje je došlo u okviru suradnje između Europolu i države članice na temelju navedene uredbe ne nameće obvezu utvrđivanja koji je od subjekata uključenih u tu suradnju postupao na način koji predstavlja nezakonitu obradu.
- 81 Da bi nastala solidarna odgovornost Europolu ili dotične države članice i kako bi se dotičnoj fizičkoj osobi omogućilo da ostvari naknadu cjelokupne štete bilo pred sudom Unije ili pred nacionalnim sudom na temelju članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794, dovoljno je da ta osoba dokaže da je u okviru suradnje između Europolu i dotične države članice na temelju te uredbe došlo do nezakonite obrade podataka kojom joj je uzrokovana šteta, a ne traži se da usto dokaže koji je od ta dva subjekta odgovoran za navedenu nezakonitu obradu.
- 82 Međutim, ostaje mogućnost da tuženi subjekt svim pravnim sredstvima dokaže da je isključeno da je navodna šteta povezana s navodnom nezakonitom obradom podataka do koje je došlo u okviru takve suradnje. To bi primjerice bio slučaj ako bi taj subjekt dokazao da je navedena šteta nastala zbog radnji koje su se dogodile prije pokretanja suradnje na temelju Uredbe 2016/794.
- 83 Iz svega navedenog proizlazi da je Opći sud, odbivši u točki 91. pobijane presude prvi dio žaliteljeva tužbenog zahtjeva zbog toga što on nije dokazao da je za otkrivanje osobnih podataka koji se na njega odnose odgovoran Europol i što shodno tomu nije „pružio dovoljno čvrst dokaz o postojanju uzročne veze između štete na koju se poziva u okviru [tog dijela tužbenog zahtjeva] i pretpostavljenog postupanja Europolu”, te utvrdivši u točkama 92. do 95. pobijane presude da to odbijanje ne dovode u pitanje uvodna izjava 57., članak 49. stavak 3. i članak 50. Uredbe 2016/794, počinio pogrešku koja se tiče prava jer je pogrešno zaključio da članak 50. stavak 1. te uredbe u vezi s njezinom uvodnom izjavom 57. ne oslobađa dotičnu fizičku osobu obveze dokazivanja tko je od dvaju uključenih subjekata odgovoran za nezakonitu obradu podataka.
- 84 Iz navedenog slijedi da je prvi žalbeni razlog osnovan.
- 85 Ta pogreška koja se tiče prava u cijelosti je utjecala na odluku Općeg suda da odbije prvi dio tužbenog zahtjeva, kako je definiran u točki 49. pobijane presude, s obzirom na to da to ograničenje nije osporeno u okviru žalbe.
- 86 Stoga valja prihvatiti prvi žalbeni razlog i ukinuti pobijanu presudu u dijelu u kojem je Opći sud odbio kao neosnovan taj prvi dio tužbenog zahtjeva, kako je u njoj definiran.

Drugi, treći i četvrti žalbeni razlog

- 87 Drugi, treći i četvrti žalbeni razlog se, kao i prvi žalbeni razlog, odnose na odbijanje prvog dijela tužbenog zahtjeva, kojim se tražila naknada neimovinske štete koju je žalitelj navodno pretrpio zbog javnog otkrivanja osobnih podataka s predmetnih mobilnih telefona.
- 88 Budući da ispitivanje drugog, trećeg i četvrtog žalbenog razloga ne može dovesti do šireg ukidanja pobijane presude nego što bi bilo u slučaju prihvaćanja prvog žalbenog razloga, nema potrebe za njihovim ispitivanjem.

Šesti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 89 Šesti žalbeni razlog, koji valja ispitati prije petog, sastoji se od dva dijela i odnosi se na točke 102. i 106. do 111. pobijane presude.
- 90 Prvim dijelom šestog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je u tim točkama pobijane presude pogrešno zaključio da ne postoji uzročna veza između nezakonitog postupanja u smislu drugog dijela tužbenog zahtjeva, to jest činjenice da je Europol uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije” odnosno da ga je Europol doveo u vezu s tim popisima, i štete za koju tvrdi da je pretrpio zbog tog uvrštavanja ili tog dovođenja u vezu.
- 91 U prilog tom prvom dijelu žalitelj navodi da Europol nije obrazložio zbog čega ga se dovodi u vezu s „popisom pripadnika mafije” i da je takvim dovođenjem u vezu ta agencija povrijedila načelo proporcionalnosti jer je izašla iz okvira svoje zadaće, a to je samo analiza predmetnog USB uređaja za pohranu podataka.
- 92 Nadalje, budući da je Europolovo izvješće bilo dio nacionalnog kaznenog spisa koji se odnosio na žalitelja i da su informacije iz tog spisa procurile, žalitelj smatra da treba zaključiti da postoji uzročna veza između nezakonitog postupanja Europolu i štete koju je on pretrpio. Smatra da činjenica da se navedeno izvješće ne spominje ni u jednom od tih medijskih članaka, kao što je to Opći sud naveo u točki 107. pobijane presude, ne dovodi u pitanje postojanje te uzročne veze.
- 93 Žalitelj također navodi da je Europol bio jedini koji ga je u navedenom izvješću doveo u vezu s „popisima pripadnika mafije”, iako ni nacionalno pravo ni pravo Unije ne predviđaju mogućnost sastavljanja i vođenja takvih popisa. U tom smislu smatra da se ne mogu uzeti u obzir navodi slovačkih medija da „popise pripadnika mafije” vode slovačke policijske službe. Osim toga, tvrdi da je oslanjanjem na javno dostupne izvore kako bi ga doveo u tu vezu Europol prekršio obveze koje ima na temelju članka 29. stavka 6. Uredbe 2016/794. Prema mišljenju žalitelja, imajući u vidu činjenicu da se u Europolovom izvješću ne navodi da je on informaciju o vezi između žalitelja i „popisa pripadnika mafije” pronašao u medijima te da se ta informacija izričito navodi u tom izvješću, valja zaključiti da je tu vezu ustanovio Europol i da ona ne dolazi od „senzacionalističkih medija”.
- 94 Drugi dio tog žalbenog razloga odnosi se na iskrivljavanje dokaza. Žalitelj navodi da je Opći sud u točkama 108. i 109. pobijane presude pogrešno utvrdio da je iz medijskih članaka predočenih u okviru postupka pred tih sudom vidljivo da je žalitelj bio označen kao „pripadnik mafije” i prije sastavljanja Europolova izvješća. Tvrdi da naslov medijskog članka objavljenog 28. veljače 2012., u kojem se žalitelj predstavlja kao „[p]ripadnik mafije koja ne postoji”, dokazuje da on nije imao nikakve veze s „popisima pripadnika mafije”.
- 95 Europol i Slovačka Republika traže da se šesti žalbeni razlog odbije.

Ocjena Suda

- 96 Kada je riječ o drugom dijelu šestog žalbenog razloga, koji valja najprije ispitati, treba podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iskrivljavanje dokaza posebno postoji ako je Opći sud očito prekoračio granice razumne ocjene tih dokaza. Iskrivljavanje mora očito proizlaziti iz dokumenata

u spisu, pri čemu nije potrebno provoditi novu ocjenu činjenica i dokaza. U tom smislu nije dovoljno dokazati da bi se dokument mogao tumačiti drugačije nego što je to učinio Opći sud (vidjeti u tom smislu presudu od 16. veljače 2023., Komisija/Italija i Španjolska, C-635/20 P, EU:C:2023:98, t. 127. i navedenu sudsku praksu).

- 97 U konkretnom slučaju, Opći je sud u točki 108. pobijane presude utvrdio da „vremenska podudarnost na koju se tužitelj poziva nema uporište u dokazima koje je pružio sam tužitelj kao i Europol”. S tim u vezi je u istoj točki istaknuo da se „tužitelj u svojoj tužbi referira[o] na medijski članak objavljen 28. veljače 2012., naslovljen, Marián Kočner. Pripadnik mafije koja ne postoji”, u kojem se navodilo da se „[n]a popisima navedenih, pripadnika mafije”, koji su procurili iz policije 2005., poduzetnik Marián Kočner spominje u rubrici, interesantna motorna vozila” te da se „Europol referira[o] na medijske članke objavljene 21. lipnja 2005. i 9. srpnja 2017. u kojima se također spominju tužiteljeve potencijalne veze s mafijom”.
- 98 Dakle, očito je da je Opći sud svoj zaključak da je žalitelj bio označen kao „pripadnik mafije” i prije sastavljanja Europolova izvješća temeljio na nizu medijskih članaka koji su se odnosili na žalitelja, a ne samo na jednom članku iz 2012. godine, koji je potonji dostavio i za kojeg tvrdi da ga ne dovodi u vezu s „popisima pripadnika mafije”. Suprotno mišljenju žalitelja, Opći sud takvim postupanjem nije prekoračio granice razumne ocjene tih dokaza, razmatranih zajedno, niti je krivo protumačio taj medijski članak na koji se žalitelj poziva dajući tumačenje koje nema nikakve veze s njegovim tekstom.
- 99 Drugi dio šestog žalbenog razloga valja stoga odbiti kao neosnovan.
- 100 Što se tiče prvog dijela tog žalbenog razloga, treba podsjetiti na to da, kada je riječ o izvanugovornoj odgovornosti Unije, pitanje postojanja uzročne veze između štetnog događaja i štete, što je pretpostavka za nastanak te odgovornosti, predstavlja pravno pitanje koje samim time podliježe nadzoru Suda (presuda od 16. srpnja 2009., Komisija/Schneider Electric, C-440/07 P, EU:C:2009:459, t. 192. i rješenje od 3. rujna 2019., FV/Vijeće, C-188/19 P, EU:C:2019:690, t. 36.). Međutim, taj nadzor ne može podrazumijevati da Sud preispituje činjenična utvrđenja i ocjene koje je prihvatio Opći sud (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Komisija/Schneider Electric, C-440/07 P, EU:C:2009:459, t. 193.).
- 101 Međutim, treba istaknuti da žalitelj tim prvim dijelom ustvari traži preispitivanje određenih činjeničnih ocjena koje je Opći sud dao u kontekstu dokaza koji su mu podneseni. Prvo, riječ je o ocjeni, navedenoj u točki 102. pobijane presude, da žalitelj nije pružio nikakav dokaz koji bi upućivao na to da je „popise pripadnika mafije”, na koje je bilo uvršteno njegov ime, sastavio i vodio Europol. Drugo, žalitelj također osporava ocjenu Općeg suda da ne postoji uzročna veza između navodno nezakonitog postupanja Europolu i navodne štete zato što je Opći sud, s jedne strane, u točki 107. pobijane presude utvrdio da žalitelj nije pružio nikakav dokaz o tome da informacije objavljene o tom pitanju dolaze iz Europolova izvješća i, s druge strane, u točkama 108. i 109. te presude utvrdio da su slovački mediji mnogo prije početka 2019. godine žalitelja već predstavljali kao pripadnika mafije. Međutim, budući da se žalitelj u predmetnom dijelu ne poziva na iskrivljavanje dokaza, navedene ocjene ne podliježu nadzoru Suda.
- 102 Prvi dio šestog žalbenog razloga stoga je nedopušten.
- 103 Iz navedenog slijedi da taj žalbeni razlog treba dijelom odbaciti kao nedopušten, a dijelom odbiti kao neosnovan.

Peti žalbeni razlog

- 104 Svojim petim žalbenim razlogom, koji počiva na istoj argumentaciji koja je već iznesena u prilog prvom žalbenom razlogu, žalitelj prigovara Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 105. pobijane presude odlučio ne uzeti u obzir uvodnu izjavu 57. Uredbe 2016/794 u kontekstu utvrđivanja odgovornosti Europol, uz obrazloženje da preambula uredbe nema obvezujuću pravnu snagu. Tvrdi da je Opći sud stoga pogriješio kada je odbio drugi dio tužbenog zahtjeva, kojim se tražila naknada štete za koju žalitelj smatra da je pretrpio zbog toga što je Europol navodno uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije”, ocjenjujući da nikakav mehanizam solidarne odgovornosti nema uporište ili utemeljenje u odredbama te uredbe u slučaju nezakonite obrade podataka koju su proveli Europol ili dotična država članica.
- 105 Europol, koji podupire Slovačka Republika, traži da se peti žalbeni razlog odbije, pri čemu se poziva na iste argumente, spomenute u točkama 49. do 52. ove presude, koje je istaknuo u odgovoru na argumentaciju koju je žalitelj iznio u okviru prvog žalbenog razloga.
- 106 S tim u vezi valja istaknuti da se prilikom odbijanja drugog dijela tužbenog zahtjeva, kojim se traži naknada štete za koju žalitelj smatra da je pretrpio zbog toga što je Europol uvrstio njegovo ime na „popise pripadnika mafije”, Opći sud – koji je jedini nadležan utvrđivati i ocjenjivati činjenice te ispitivati dokaze koje prihvati u prilog tih činjenica – pozvao na nekoliko elemenata. Tako je, s jedne strane, u točki 102. pobijane presude, spomenutoj u šestom žalbenom razlogu koji je odbijen, utvrdio da žalitelj nije dokazao da je „popise pripadnika mafije”, na koje je bilo uvršteno njegovo ime, sastavio i vodio Europol. S druge strane, u točkama 108. i 109. te presude, koje su se također spominjale u šestom žalbenom razlogu koji je odbijen, Opći je sud utvrdio da vremenska podudarnost za koju žalitelj tvrdi da je postojala između Europolova izvješća i promjene kvalifikacija korištenih prilikom spominjanja žalitelja u slovačkim medijima, u kojima je, nakon što su procurile informacije iz nacionalnog kaznenog spisa koje se na njega odnose, on predstavljan kao „pripadnik mafije” ili kao „osoba koja se nalazi na popisima pripadnika mafije”, nema uporište u dokazima koje su pružili i žalitelj i Europol, pozivajući se na medijske članke objavljene 2005., 2012. i 2017. Nadalje, Opći je sud u točki 109. pobijane presude u tom smislu utvrdio da su „mnogo prije početka 2019. godine slovački mediji već predstavljali tužitelja kao „pripadnika mafije”, a ne samo kao „kontroverznog poduzetnika”, te je natemeljitih dokaza isključio mogućnost da je „takvo predstavljanje tužitelja posljedica curenja informacija iz [nacionalnog] kaznenog spisa [koje su se odnosile na njega], [a koji je sadržavao] Europolovo izvješće.”
- 107 Konkretno, iz utvrđenja navedenih u točkama 108. i 109. pobijane presude tako proizlazi da je, s obzirom na to da je Europolovo izvješće doneseno nakon što se zbio štetni događaj na koji se tužitelj poziva u okviru drugog dijela tužbenog zahtjeva i da zbog same te činjenice on s njime nema nikakve veze, isključeno da šteta na koju se žalitelj poziva može imati veze s eventualnom nezakonitom obradom podataka do koje je došlo u okviru suradnje između Europol i slovačkih tijela. Međutim, kao što je istaknuto u točkama 96. do 102. ove presude, žalitelj u okviru šestog žalbenog razloga nije dokazao da je Opći sud u kontekstu tih utvrđenja počinio iskrivljavanje dokaza ili pogrešku koja se tiče prava.
- 108 Prema tome, zahtjev naveden u točki 81. ove presude, koji se traži za nastanak solidarne odgovornosti Europol na temelju članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794, u konkretnom slučaju nije ispunjen, pa ta odgovornost nikako ne može nastati u kontekstu drugog dijela tužbenog zahtjeva.

- 109 Prema tome, unatoč pogrešci koja se tiče prava koju je Opći sud počinio kada je u točki 105. pobijane presude, a zbog razloga iznesenih u njezinim točkama 92. do 95., isključio samo načelo solidarne odgovornosti Europolu u kontekstu te uredbe, peti žalbeni razlog treba odbiti kao bespredmetan.
- 110 Budući da su peti i šesti žalbeni razlog odbijeni, žalbu treba shodno tomu odbiti u dijelu u kojem se odnosi na drugi dio tužbenog zahtjeva.

O tužbi pred Općim sudom

- 111 U skladu s člankom 61. prvim stavkom drugom rečenicom Statuta Suda Europske unije, Sud može u slučaju ukidanja odluke Općeg suda sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta.
- 112 U konkretnom slučaju, osobito imajući u vidu činjenicu da se žaliteljeva tužba pred Općim sudom temelji na razlozima o kojima je vođena kontradiktorna rasprava pred tim sudom i čije razmatranje ne zahtijeva poduzimanje nikakve dodatne mjere upravljanja postupkom ili dopune spisa, Sud smatra da stanje postupka dopušta odlučivanje o toj tužbi i da o njoj konačnu odluku treba donijeti u granicama spora o kojem on i dalje vodi postupak (vidjeti po analogiji presudu od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 108. i navedenu sudsku praksu).
- 113 Imajući u vidu djelomično ukidanje pobijane presude, valja odlučiti samo o prvom dijelu tužbenog zahtjeva istaknutog pred Općim sudom, kako je definiran u točki 49. te presude.
- 114 Na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a te članka 50. stavka 1. Uredbe 2016/794 žalitelj potražuje isplatu iznosa od 50 000 eura na ime naknade štete za koju smatra da je pretrpio zbog javnog otkrivanja osobnih podataka s predmetnih mobilnih telefona koji su stavljeni na raspolaganje javnosti na internetu te su ih prenijeli slovački mediji. Tvrdi da su mu tim otkrivanjem osobnih podataka, zbog činjenice da su bili objavljeni, povrijeđeni čast i profesionalni ugled kao i pravo na poštovanje privatnosti i obiteljskog života te pravo na poštovanje komuniciranja, koji su zajamčeni člankom 7. Povelje.
- 115 Pozivajući se na uvodnu izjavu 57. Uredbe 2016/794, žalitelj u tom smislu tvrdi da Europol može biti solidarno odgovoran na temelju članka 50. stavka 1. te uredbe ako je šteta za koju tvrdi da je pretrpio zbog nezakonite obrade podataka posljedica djelovanja Europolu ili određene države članice.
- 116 Europol navodi da nije dokazano da on provodio nezakonitu obradu podataka jer nije dokazano da je odgovoran za curenje podataka koji se odnose na žalitelja. U svakom slučaju smatra da svako curenje informacija, čak i da je dokazano, ne dovodi automatski do njegove izvanugovorne odgovornosti. Europol naime tvrdi da, prema sudskoj praksi Suda, izvanugovorna odgovornost tijela Unije može nastati samo pod pretpostavkom da, među ostalim, postoji dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila kojim se pojedincima priznaju određena prava. Podsjeća na to da se u članku 32. stavku 1. Uredbe 2016/794 ne predviđa apsolutna obveza u pogledu postizanja rezultata, već se Europolu samo nalaže da provede odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi se osobni podaci zaštitili od svakog oblika neovlaštene obrade, što je on i učinio. Nadalje, tvrdi da Europol nikad nije obrađivao podatke koji su s predmetnih mobilnih telefona preuzeti u dešifriranom i lako razumljivom obliku.

- 117 U skladu sa sudskom praksom Suda, za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a potrebno je ispuniti niz pretpostavki, a to su postojanje dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se pojedincima priznaju određena prava, stvarni nastanak štete i postojanje uzročne veze između povrede obveze donositelja akta i štete koju su pretrpjele oštećene osobe (presuda od 10. rujna 2019., HTTS/Vijeće, C-123/18 P, EU:C:2019:694, t. 32. i navedena sudska praksa).
- 118 Iz te sudske prakse proizlazi da se prva pretpostavka za nastanak te odgovornosti, vezana uz nezakonitost postupanja koje se stavlja na teret dotičnoj instituciji, tijelu, uredu ili agenciji Unije u smislu sudske prakse na koju se podsjeća u točki 73. ove presude, sastoji od dva dijela, to jest da je potrebno, s jedne strane, da dođe do povrede pravnog pravila Unije kojim se pojedincima priznaju određena prava i, s druge strane, da ta povreda bude dovoljno ozbiljna (vidjeti u tom smislu presudu od 10. rujna 2019., HTTS/Vijeće, C-123/18 P, EU:C:2019:694, t. 36.).
- 119 Kada je riječ o prvom dijelu te pretpostavke, prema ustaljenoj sudskoj praksi, prava pojedinaca nastaju ne samo kad se izričito priznaju odredbama prava Unije, nego i na temelju pozitivnih ili negativnih obveza koje te odredbe na jasno određen način propisuju kako pojedincima tako i državama članicama ili institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2022., *Ministre de la Transition écologique i Premier ministre (Odgovornost države za onečišćenje zraka)*, C-61/21, EU:C:2022:1015, t. 46.). To pravilo vrijedi i za obveze koje pravo Unije propisuje u kontekstu suradnje između agencije Unije, kao što je Europol, i država članica.
- 120 Kršenjem takvih obveza mogu se ugroziti prava koja se pojedincima u tom smislu prešutno priznaju na temelju mjerodavnih odredaba prava Unije. Puna primjena tih odredbi i zaštita prava koja ona imaju za cilj priznati zahtijevaju da pojedinci imaju mogućnost ishoditi naknadu štete (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2022., *Ministre de la Transition écologique i Premier ministre (Odgovornost države za onečišćenje zraka)*, C-61/21, EU:C:2022:1015, t. 47.).
- 121 U konkretnom slučaju treba istaknuti da Uredba 2016/794 nameće Europolu i nadležnim tijelima država članica koja moraju surađivati s tom agencijom Unije za potrebe vođenja kaznenog postupka, obvezu zaštite pojedinaca od nezakonite obrade osobnih podataka koji se na njih odnose, koja konkretno proizlazi iz zajedničkog tumačenja članka 2. točaka (h), (i) i (k), članka 28. stavka 1. točaka (a) i (f), članka 38. stavka 4. i članka 50. stavka 1. te uredbe.
- 122 Naime, u članku 2. točki (k) Uredbe 2016/794 „obrada” se definira kao svaki postupak ili skup postupaka koji se provode nad osobnim podacima ili skupovima osobnih podataka, bilo automatiziranim sredstvima ili ne, kao što je otkrivanje prijenosom, širenje ili stavljanje na raspolaganje na drugi način. U članku 2. točkama (h) i (i) te uredbe „osobni podaci” se definiraju kao svaka informacija koja se odnosi na „ispitanika”, pri čemu potonji pojam označava fizičku osobu koja je identificirana ili se može identificirati. Osim toga, članak 28. stavak 1. točke (a) i (f) navedene uredbe zahtijeva da se osobni podaci moraju obrađivati „pošteno i u skladu sa zakonom” i na način kojim se osigurava odgovarajuća razina sigurnosti tih podataka. Prema članku 38. stavku 4. iste uredbe, Europol odgovara za poštovanje načela spomenutih u tom članku 28. stavku 1. točkama (a) i (f). Konačno, budući da članak 50. stavak 1. Uredbe 2016/794 nalaže subjektima uključenima u suradnju predviđenu tom uredbom da moraju naknaditi štetu koju je fizička osoba pretrpjela zbog nezakonite obrade podataka, on podrazumijeva prešutnu obvezu tih subjekata da zaštite svaku fizičku osobu od bilo kakvog nezakonitog oblika stavljanja na raspolaganje osobnih podataka koji se nju odnose.

- 123 Iz zajedničkog tumačenja odredbi spomenutih u prethodne dvije točke proizlazi da svako otkrivanje osobnih podataka koji su predmet obrade u okviru suradnje između Europolu i nadležnih nacionalnih tijela na temelju Uredbe 2016/794 neovlaštenim osobama koje su za njih saznale predstavlja kršenje pravila prava Unije kojima se pojedincima priznaju određena prava.
- 124 U konkretnom slučaju, iz utvrđenja koje je Opći sud naveo u točkama 1., 2., 44., 84., 85. i 90. pobijane presude, a koje je Sud prihvatio, proizlazi da su osobni podaci koji su se odnosili na žalitelja, u vidu intimnih razgovora vođenih između njega i njegove prijateljice, sadržanih u predmetnim mobilnim telefonima, koje su slovačka tijela predala Europolu u okviru suradnje na temelju Uredbe 2016/794, bili preuzeti s tih telefona te da su ti podaci – koji su prvo bili u posjedu Europolu, a od 23. listopada 2018. Europolu i tih tijela – bili otkriveni neovlaštenim osobama koje su za njih saznale, što je dovelo do njihova objavljivanja u slovačkim medijima 20. svibnja 2019. Takve okolnosti upućuju na postojanje povrede poput one spomenute u prethodnoj točki.
- 125 U tom smislu treba odbaciti Europolov argument da je on ispunjavao obveze koje mu nalaže Uredba 2016/794 provođenjem odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera radi zaštite osobnih podataka od bilo kakvog oblika neovlaštene obrade. Naime, kao što je istaknuto u točki 80. ove presude, člankom 50. stavkom 1. te uredbe uspostavlja se sustav solidarne odgovornosti u okviru kojeg je osoba koja se smatra žrtvom nezakonite obrade podataka oslobođena obveze utvrđivanja tko je od subjekata uključenih u suradnju na temelju navedene uredbe odgovoran za takvu obradu, ne dovodeći u pitanje mogućnost koju Europol ima da po potrebi naknadno pokrene postupak pred svojim upravnim vijećem na temelju članka 50. stavka 2. iste uredbe, kako bi se utvrdila konačna odgovornost za naknadu štete priznatu toj osobi.
- 126 Kada je riječ o drugom dijelu prve pretpostavke za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije, vezanom uz zahtjev postojanja dovoljno ozbiljne povrede pravila prava Unije kojima se pojedincima priznaju određena prava, ključni kriterij u tom smislu za utvrđivanje da je povreda tog prava dovoljno ozbiljna jest kriterij očite i ozbiljne povrede granica diskrecijskih ovlasti koje priznaje povrijeđeno pravilo (vidjeti u tom smislu presude od 4. srpnja 2000., Bergaderm i Goupil/Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, t. 43. i navedenu sudsku praksu te od 4. travnja 2017., Ombudsman/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, t. 31. i navedenu sudsku praksu). Ako dotično tijelo ima samo vrlo ograničenu marginu prosudbe, ili ona čak ne postoji, povreda prava Unije može sama po sebi biti dovoljna za utvrđivanje postojanja dovoljno ozbiljne povrede tog prava (presuda od 10. srpnja 2003., Komisija/Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, t. 26. i navedena sudska praksa). Takvu povredu posebno predstavljaju neispričive pogreške, ozbiljni propusti u obavljanju dužnosti ili očito nepostupanje s dužnom pažnjom (vidjeti u tom smislu presudu od 30. siječnja 1992., Finsider i dr./Komisija, C-363/88 i C-364/88, EU:C:1992:44, t. 22. i navedenu sudsku praksu).
- 127 Ocjena koju treba izvršiti zahtijeva da se uzmu u obzir područje, uvjeti i kontekst u kojima predmetna obveza utječe na dotično tijelo (vidjeti u tom smislu presudu od 4. travnja 2017., Ombudsman/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, t. 40. i navedenu sudsku praksu).
- 128 Nadalje, posebno treba uzeti u obzir stupanj jasnoće i preciznosti povrijeđenog pravila te opseg margine prosudbe koja se tim pravilom ostavlja dotičnom tijelu (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 30. i navedenu sudsku praksu), složenost slučaja koji treba riješiti te poteškoće u primjeni ili tumačenju tekstova (presuda od 19. travnja 2007., Holcim (Deutschland)/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, t. 50. i navedena sudska praksa).

- 129 U konkretnom slučaju treba s jedne strane istaknuti da odredbe spomenute u točkama 122. i 123. ove presude ne ostavljaju subjektima uključenima u suradnju na temelju Uredbe 2016/794 nikakvu marginu prosudbe kada je riječ o njihovoj obvezi da svaku fizičku osobu zaštite od bilo kakvog nezakonitog oblika stavljanja na raspolaganje osobnih podataka koji se na nju odnose, provodeći u tu svrhu odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere. S druge strane, ta se obveza predviđa u osjetljivom kontekstu suradnje između Europolu i država članica za potrebe vođenja kaznenog postupka, u kojem se takvi podaci obrađuju izvan bilo kakvog sudjelovanja ispitanika, najčešće bez njihova znanja, pa stoga i bez mogućnosti da na bilo koji način interveniraju kako bi se spriječila eventualna nezakonita obrada njihovih podataka.
- 130 Intimna priroda podataka koje mogu sadržavati uređaji poput onih o kojima je riječ u ovom predmetu dodatno potvrđuje postojanje nužnosti da se strogo osigura zaštita tih podataka koji se odnose na žalitelja, tim više jer navedeni podaci nisu imali nikakve veze s djelima za koja se vodio kazneni postupak protiv žalitelja.
- 131 U tim okolnostima valja zaključiti da je, imajući u vidu utvrđenja Općeg suda na koja se podsjeća u točki 124. ove presude, nezakonita obrada navedenih podataka do koje je došlo u okviru suradnje između Europolu i slovačkih tijela na temelju Uredbe 2016/794 predstavljala dovoljno ozbiljnu povredu pravila prava Unije kojim se pojedincima priznaju određena prava.
- 132 Treba dodati da Europolov argument da on nikada nije imao u posjedu podatke koji su s predmetnih mobilnih telefona preuzeti u dešifriranom i lako razumljivom obliku, ne može dovesti u pitanje samo postojanje takve povrede zbog nezakonite obrade podataka do koje je došlo u okviru te suradnje. Međutim, kao što proizlazi iz točke 80. ove presude, člankom 50. stavkom 1. Uredbe 2016/794 uspostavlja se sustav solidarne odgovornosti u okviru kojeg je žrtva takve obrade oslobođena obveze dokazivanja tko je od subjekata uključenih u takvu suradnju odgovoran za navedenu obradu. Iz toga slijedi da se taj argument u kontekstu ovog predmeta nikako ne može prihvatiti, čime se ne dovodi u pitanje mogućnost da se Europol na njega eventualno pozove prilikom pokretanja postupka pred svojim upravnim vijećem na temelju članka 50. stavka 2. te uredbe.
- 133 Kada je riječ o drugoj i trećoj pretpostavci za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije koje proizlaze iz članka 340. drugog stavka UFEU-a i vezane su uz dokazivanje pretrpljene štete i uzročne veze između te štete i dovoljno ozbiljne povrede pravila prava Unije, što je u konkretnom slučaju nezakonita obrada podataka, žalitelj tvrdi da je otkrivanjem osobnih podataka koji se na njega odnose sadržanih u predmetnim mobilnim telefonima, zbog činjenice da su ti podaci bili objavljeni, ugroženo ne samo njegovo pravo na poštovanje privatnosti nego i pravo na poštovanje njegova obiteljskog života. Žalitelj navodi da se to otkrivanje negativno odrazilo na odnose između njega i njegovih kćeri, koje su bile vrlo pogođene zbog objave navedenih podataka u kojima su se među ostalim spominjali bliski odnos njihova oca i njegove prijateljice, koji je time bio javno izložen, kao i njihovi intimni razgovori. Žalitelj ističe da je to kod njega stvorilo osjećaj frustracije i nepravde te da su mu povrijeđeni čast i profesionalni ugled. Tvrdi da je navedenim otkrivanjem ugroženo i njegovo pravo na poštovanje komuniciranja, zajamčeno člankom 7. Povelje.
- 134 Europol nije iznio nikakav poseban argument u pogledu stvarnog nastanka neimovinske štete na koju se žalitelj poziva i postojanja uzročne veze između nezakonite obrade podataka i te štete. On je samo naveo da, imajući u vidu da nema dokaza o štetnom događaju ili o tome da je za njega odgovoran Europol, prvi dio tužbenog zahtjeva treba odbiti.

- 135 Kada je riječ o pretpostavkama vezanima uz postojanje štete i uzročne veze, izvanugovorna odgovornost Unije može nastati samo ako je tužitelj nedvojbeno pretrpio stvarnu i izvjesnu štetu te ako šteta dovoljno izravno proizlazi iz navodne povrede pravila prava Unije. Na tužitelju je da sudu Unije pruži dokaze o postojanju i razmjerima štete na koju se poziva te o postojanju dovoljno izravne uzročno-posljedične veze između te povrede i navodne štete (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2017., *Safa Nicu Sepahan/Vijeće*, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 61. i 62. te navedenu sudsku praksu).
- 136 U konkretnom slučaju, kao što je istaknuto u točki 124. ove presude, nezakonita obrada podataka u vidu otkrivanja neovlaštenim osobama podataka o intimnim razgovorima vođenima između žalitelja i njegove prijateljice dovela je do toga da su ti podaci postali javno dostupni, što potvrđuje i njihovo objavljivanje u slovačkim medijima. Imajući u vidu sadržaj navedenih razgovora, valja zaključiti da je tom nezakonitom obradom podataka povrijeđeno žaliteljevo pravo na poštovanje privatnosti i obiteljskog života te na poštovanje komuniciranja, kako je zajamčeno člankom 7. Povelje, te da su mu povrijeđeni čast i ugled, zbog čega je pretrpio neimovinsku štetu.
- 137 Na ime naknade štete na koju se poziva u okviru prvog dijela tužbenog zahtjeva, žalitelj potražuje isplatu iznosa od 50 000 eura.
- 138 Međutim, Opći je sud smatrao da se ispitivanje prvog dijela tužbenog zahtjeva mora ograničiti samo na navodnu štetu koja je nastala zbog otkrivanja transkripata razgovora intimne i seksualne naravi vođenih između žalitelja i njegove prijateljice, s obzirom na to da žalitelj nije pružio nikakav dokaz koji bi izravno ili neizravno upućivao na to da je stvarno došlo do otkrivanja fotografija spomenutih u točki 26. ove presude.
- 139 Budući da to djelomično odbijanje prvog dijela tužbenog zahtjeva nije osporeno u okviru žalbe, treba isključiti priznavanje naknade žalitelju u pogledu tog dijela navodne štete.
- 140 U tim okolnostima valja odlučiti da će neimovinska šteta koja je žalitelju prouzročena zbog otkrivanja transkripata intimnih razgovora koje je vodio sa svojom prijateljicom biti na odgovarajući način naknađena isplatom žalitelju pravično utvrđene naknade u iznosu od 2000 eura.

Troškovi

- 141 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana ili kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima.
- 142 U skladu s člankom 138. stavkom 1. tog poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. U skladu s tim člankom 138. stavkom 3. prvom rečenicom, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi svoje troškove.
- 143 U konkretnom slučaju žalitelj traži da se o troškovima odluči „u okviru glavnog postupka”. S tim u vezi valja istaknuti da, iako je u svojem tužbenom zahtjevu u prvostupanjskom postupku tražio da se Europolu naloži snošenje troškova, on u žalbi nije zahtijevao naknadu troškova vezanih uz žalbeni postupak.

- 144 Europol je zatražio da se žalitelju naloži snošenje troškova vezanih uz prvostupanjski i žalbeni postupak.
- 145 U tim okolnostima, budući da stranke jednim dijelom nisu uspjele u svojim zahtjevima u žalbenom stadiju te jednim dijelom u svojim zahtjevima u prvostupanjskom postupku, svaka od njih snosit će vlastite troškove vezane uz prvostupanjski i žalbeni postupak.
- 146 U skladu s člankom 140. stavkom 1. Poslovnika, koji se na žalbeni postupak primjenjuje na temelju članka 184. stavka 1. tog istog poslovnika, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove. Slovačka Republika, koja je intervenijent u postupku pred Sudom, morat će stoga snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Ukida se presuda Općeg suda Europske unije od 29. rujna 2021., Kočner/Europol (T-528/20, EU:T:2021:631), u dijelu u kojem se njome odbija prvi dio tužbenog zahtjeva kako je definiran u toj presudi.**
- 2. U preostalom dijelu žalba se odbija.**
- 3. Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) nalaže se da Mariánu Kočneru isplati naknadu štete u iznosu od 2000 eura.**
- 4. U preostalom dijelu žalba se odbija.**
- 5. Marián Kočner i Europol snosit će svaki svoje troškove vezane uz prvostupanjski i žalbeni postupak.**
- 6. Slovačka Republika snosit će vlastite troškove.**

Potpisi